

ADRODDIAD I'R CYD-BWYLLGOR

28 Tachwedd 2018

Adroddiad gan: Alwyn Jones, Cyfarwyddwr Cynorthwyol GwE

Pwnc: Y Gymraeg mewn Addysg – adolygu'r ddarpariaeth ar draws y rhanbarth

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

1.1 Gofynnir i'r Cydbwyllgor gymeradwyo'r cynigion a amlinellir isod (4) er mwyn grymuso'r Awdurdodau a'r Rhanbarth i ymateb i, ac i gyflawni gweledigaeth Llywodraeth Cymru fel y nodir yn:

- *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr*
- Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl – Cynllun Gweithredu 2017-21
- Y Gymraeg mewn Addysg – Cynllun Gweithredu 2017-21
- Un iaith i bawb: Adolygiad o Gymraeg ail iaith yng Nghyfnodau Allweddol 3 a 4

2. CEFNDIR

2.1 Fel y nodir yn y Cynllun Busnes Lefel 2 'Y Gymraeg mewn Addysg', a chylch gorchwyl Bwrdd Strategol y Gymraeg, un o rolau disgwylidig y Bwrdd yw adolygu'r ddarpariaeth a gynigir ar draws y rhanbarth er mwyn sicrhau fod adnoddau arbenigol cyfredol yn cefnogi a diwallu anghenion lleol a rhanbarthol yn llawn ac effeithiol.

2.2 Cyfarfu cynrychiolwyr yr awdurdod ddechrau Medi i drafod darpariaeth yn y rhanbarth a'r defnydd o'r GGA mewn perthynas â'r Gymraeg. Adroddwyd i'r Bwrdd Strategol ar 17.09.18. Cyflwynwyd yr argymhellion canlynol i Fwrdd Rheoli GwE:

- bod angen gwarchod yr arian,
 - bod angen annog cydweithio er mwyn bod yn fwy effeithlon,
 - bod angen ffordd o fonitro'r gwariant er mwyn cyfiawnhau ei warchod.
-

3. Y SEFYLLFA BRESENNOL

3.1 Mae'r model ddarpariaeth bresennol fel a ganlyn:

- GwE:
 - Gweithredu blaenoriaethau y Cynllun Busnes Lefel 2
 - YCG (safonau a'r daith ddiwygio)
 - Tim Y Gymraeg GwE

Gweler atodiad 1 – Cynllun Busnes Lefel 2

- Awdurdodau
 - Canolfannau Iaith
 - Canolfannau Trochi
 - Timau / Athrawon Ymgynghorol y Gymraeg W
 - Siarter Iaith / Cymraeg Campus
 - Cyd-gysylltwyr Iaith

Gweler Atodiad 2 – Crynodeb o ddarpariaeth yr ALL.

3.2 Cyllideb - crynodeb

	2018-2019
Fframwaith Llywodraeth Cymru ar gyfer cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg	£241,400
Datblygu'r gweithlu i gefnogi'r Gymraeg mewn addysg	£614,240
Grant Gwella Addysg	£2,138,991
CYFANSWM	£2,994,631

3.3 Llywodraethiant a'r strwythur:

Mae'r strwythur rhanbarthol ar gyfer cefnogi'r Gymraeg wedi'i adolygu yn ddiweddar fel a ganlyn:

- *Bwrdd Strategol Y Gymraeg* yn arwain, chydlynu a rheoli maes y Gymraeg yn rhanbarthol dan arweiniad strategol GwE.
- Strategaeth a Chynllun Busnes Lefel 2 Rhanbarthol ar gyfer Y Gymraeg i sicrhau cyfeiriad strategol rhanbarthol yn y maes.
- Byrddau Prosiect sy'n cyfateb i flaenoriaethau'r Cynllun Busnes er mwyn llywio ac arwain ar feysydd penodol.
- Y Bwrdd Strategol sy'n gyfrifol am atebolrwydd a monitro chwarterol y Cynlluniau Busnes.

- Byrddau Prosiect yn adrodd ar gynnydd y Cynlluniau Busnes Lefel 3 i'r Bwrdd Strategol i gychwyn. Yn unol â'r drefn gytunedig, bydd materion sydd yn eu hamlygu eu hunain fel rhai sydd angen sylw yn cael eu cyfeirio at Fwrdd Rheoli GwE yn ôl yr angen.
- Cadeirydd Bwrdd Strategol y Gymraeg sydd yn gyfrifol am baratoi adroddiad monitro chwarterol i Fwrdd Rheoli GwE ac i'r Cydbwyllgor yn ôl yr angen.
- Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg yr Awdurdodau – drwy'r Cynllun Busnes Lefel 2 Rhanbarthol, adnabod sut mae'r gwaith rhanbarthol yn cefnogi'r deilliannau / blaenoriaethau sydd wedi eu nodi yn CSGA.

3.4 Ystyriaethau - camau nesaf:

Mae *Cynllun gweithredu Y Gymraeg mewn addysg* yn gosod y cyfeiriad a chamau gweithredu penodol ar gyfer gwireddu gweledigaeth LIC, gan bwysleisio'r angen i wella'r gefnogaeth i blant a phobl ifanc sy'n dysgu Cymraeg.

Mae'n amserol i adolygu'r strwythur rhanbarthol er mwyn sicrhau bod yr Awdurdodau a'r Rhanbarth yn ymateb i, ac yn adlewyrchu cyfeiriad polisi'r Llywodraeth Cymru yn y maes hwn.

4. ARGYMHELLION

4.1 Gofynnir i'r Cydbwyllgor gymeradwyo bod y rhanbarth yn cynnal adolygiad o'r ddarpariaeth bresennol fel paratoad ar gyfer ymgynghoriad ffurfiannol mewn perthynas â'r cwestiwn canlynol:

Beth yw'r model ddarpariaeth fydd yn sicrhau bod y rhanbarth yn ymateb yn llawn i gyfeiriad polisi Llywodraeth Cymru ac yn sicrhau cydlynedd a chynhwysedd briodol i gynnig gwasanaeth rhanbarthol o ansawdd sy'n rhoi gwerth am arian?

4.2 Rhesymeg a chyfiawnhad dros argymell y penderfyniad:

Drwy weithredu'r argymhelliad, byddai'n:

- Gosod cyfeiriad strategol clir ac effeithiol ac yn grymuso'r awdurdodau a'r rhanbarth i ymateb i, ac i gyflawni polisi a gweledigaeth Llywodraeth Cymru:
 - *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr.*
 - Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein Cenedl – Cynllun Gweithredu 2017-21
 - Y Gymraeg mewn Addysg – Cynllun Gweithredu 2017-21
 - Un iaith i bawb: Adolygiad o Gymraeg ail iaith yng Nghyfnodau Allweddol 3 a 4
 - Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg pob Awdurdod Addysg
 - Adroddiad Aled Roberts - Adolygiad brys o Gynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg pob Awdurdod
 - Strategaeth iaith pob Awdurdod
 - Strategaeth iaith Uwchradd (Gwynedd yn unig)
 - Gweithrediad ac effaith y Siarter iaith Gymraeg ymhob Awdurdod

➤ Gweithrediad ac effaith Cymraeg Campus ymhob Awdurdod

- Osgoi dyblygu a sicrhau gwell trefn a mwy o gysondeb rhanbarthol o ran cefnogi'r Gymraeg i ymateb i anghenion lleol.
- Sicrhau cydlynedd a chynhwysedd briodol i gynnig gwasanaeth rhanbarthol o ansawdd yn y maes.
- Sicrhau defnydd mwy effeithiol o adnoddau rhanbarthol a gwell gwerth am arian.
- Sicrhau fod arbenigeddau ac arferion da yn cael eu rhaeadru ar draws y rhanbarth.

5.0 GOBLYGIADAU ARIANNOL

5.1 Mae unrhyw oblygiadau o ran y gyllideb yn ddibynol ar ganlyniad yr adolygiad arfaethedig.

6.0 EFFAITH O RAN CYDRADDOLDEB

6.1 Nid oes unrhyw oblygiadau newydd o ran cydraddoldeb yn codi o'r adroddiad hwn.

7.0 GOBLYGIADAU PERSONÉL

7.1 Mae unrhyw oblygiadau o ran personél yn ddibynol ar ganlyniad yr adolygiad arfaethedig.

8.0 YMGYNGHORI Â WNAED

8.1 Ymgynghorwyd â Bwrdd Rheoli GwE a'r Cydbwyllgor.

9.0 ATODIADAU

9.1 Atodiad 1 – Cynllun Busnes Lefel 2

Atodiad 2 – Crynodeb o'r ddarpariaeth

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Swyddog Monitro:

Rhoddaf unrhyw arweiniad angenrheidiol yn y Cyd-Bwyllgor.

Swyddog Cyllid Statudol:

Gwelaf mai cymeradwyaeth ar gyfer cynnal adolygiad o'r ddarpariaeth bresennol sydd dan sylw, gyda rhan 5.1 o'r adroddiad yma'n cadarnhau bydd unrhyw oblygiadau o ran y gyllideb yn ddibynol ar ganlyniad yr adolygiad arfaethedig.

Deallaf bydd awdur yr adroddiad yn amlygu'r ymlygiadau ariannol pryd bynnag fydd canlyniadau'r adolygiad gerbron Cydbwyllgor GwE, ac adeg hynny bydd modd i mi sylwebu o safbwynt priodoldeb ariannol y bwriad / dewisiadau.